

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

1 De Seruitute pædiorum in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

operib. pub. lib. 8. C. tit. 12. l. vni. de palat. & domib. domin. lib. 11. C. tit. 76. Iubet Leo Casar in ciuitatibus in quibus palatium est, alibi quam in eo ne habitaretur prouincia, vt habitandi ratio, saltem curam ædificii suadeat, l. penult. de off. recto. prouinc. libr. 1. C. tit. 44. ¶ Non licet item in basilica inaurata alicuius priuati imaginem pingere, non equos introducere, vel nuptias priuatorum celebrare, l. Basilicam, 20. de operib. publ. libr. 8. C. tit. 12. ¶ Inter opera communia vniuersitatis, & quæ sunt publici vsus, enumerantur quæ in ciuitatibus sunt, theatra & stadia, l. 3. de oper. publ. in P. l. in tantum. §. vniuersitatis, de re. diu. P. §. vniuersitatis, eod. ap. Iustin. §. 1. de inuul. stipulat. C. 1. de offic. forum, §. 1. de inuul. lib. stipul. §. si. de emtio. curia, basilica, via publica, balnea publica, piscinæ, aquæductus fontes, campi publici, vt Martius, fana porticus, & similia, pascua, nemora, & similia. Item agri vectigales & non vectigales, qui in perpetuum fruendi locantur: non vectigales, qui ita colendi dantur, vt priuatis agros nostros colendos dare solemus, l. cum suis §. si. ager. vel. vel emptythe. pet. lib. 6. P. tit. 3.

De Fontibus, & Aquæductu. Cap. 22.

Lib. 43. P. tit. 21. Lib. 11. C. tit. 42.

- 1 Aquarum vsus necessarius & vitis, & salubris.
- 2 Fontium memoria cum sanctitate.
- 3 Fontes & eorum aquæductus, aut publici, aut priuati.
- 4 Ius hauriendi ex fonte publico, & aquæ ducenda quomodo prescribitur.
- 5 Leges aquarum, aquæductuum publicorum, & de officio curatorum aquarum.

Aquarum ¶ officium, & ad publicum vsum, vt ad potum, ad salubritatem: vel ad eluenda pauimenta, ad lauaciones, & ad securitatem publicam pertinet, vt dum ea cinguntur vrbes.

¶ Fontium ¶ memoria, inquit Frontinus lib. 1. de aquæductibus. Romæ cum sanctitate ad huc existat & colitur. Salubritatem enim ægris corporibus adferre creduntur, sicut C. Amarinus meminit.

¶ Fontes ¶ & aquæductus aut publici sunt, aut priuatorum, & ex priuatis fieri possunt publici: tamen in priuatorum non possunt postmodum redire potestatem longi temporis prescriptione, l. diligenter, 9. de aquædu. lib. 11. C. ¶ Quamuis ius ¶ hauriendi vetus longoque dominio constitutum, singulis manere ciuius statutum sit, si de temporis initio non existeret memoria, l. 4. eod. C. Proinde vti fontibus publicis quis prohiberi non potest, neque eo fonte quo vsus antea est: alioquin interdictionum propositum erat a prætorè, vti de eo fonte quo de aqua, hoc anno aqua nec vis, nec clam nec precario ab illo vsus es, quo minus ea ita vt aris vim fieri vero. De lacu, puteo, piscina ita quoque interdictionum, l. 1. de fonte. lib. 43. P. tit. 21. Quod & interdictionum pertinet ad coercendam aquam ne fluat, & ad purgandum fontem, sine quibus vsus aquæ nullus est, l. 1. §. si. de fonte, P. & sicuti pertirent homines, l. si. de riuus, lib. 43. P. tit. 20. sicuti in aqua æstiuâ statutum, in l. 1. §. aut prætor, de aqua quotid. & æstiuâ in P. Pollunt nasci ex his duæ seruitutes vt priuata aquæ aliis communicentur, nempe seruitus aquæ ducendæ & hauriendæ, cui adhaeret appellendi pecus ad aquam, & sunt prodita interdictiona pro his diuersa, l. 1. §. hoc interdictionum, de fonte in P. Et pariter de modo ducendi varia tractatio, quæ in titulo de riuus lib. 43. P. Verum de his omnibus suis locis, nempe dum de aquæ elemento, & dum de seruitutibus agemus rerum.

¶ Leges ¶ aquarum, aquæductuum publicorum apud Iulium Frontinum lib. 2. de aquæductu. l. 1. §. permittitur, de aqua quotidia. & est lib. 43. P. tit. 19. de his dicimus in seruitut. aquæductuum, quedam descriptæ sunt, quas curator aquarum tenebatur conseruare, quarum vna ex SC. Ne quis sine iure Casar, id est, ne quis aquæ publicam non impetratam, & ne quis amplius quam impetratam fuerit, ducat. Alia, qui aquam in vsu priuatis deducere volens, impetrare debet, & a Principe epistolam ad curatores deferre. Aliud senatusconsultum quod Q. Aelius Tubero, & Q. Fabius Maximus V. F. id est, voluerant fieri, ne cui priuato ex riuus publicis liceret aquam ducere, utique omnes in quibus aqua ducenda ius datum esset, ex castellis ducerent, animaduertent que curatores aquarum, quibus locis intra extraque urbem apte castella priuati facere possent, ex quibus aquam ducerent, quam ex castello communem acciperent a curatoribus aquarum, ne qui eorum quibus aqua daretur publica, ius esset intra quinquaginta pedes eius castelli, ex quo aquam ducerent, laxiorem fistulam subicere, quam quinariam. Hoc senatusconsultum autem aquam non nisi ex castello duci permittit, ne aut riuui aut fistule publicæ lacerarentur. Alia lex, vt ius impetratæ aquæ neque heredem, neque emtorem, neque, vllum prædiorum dominum sequeretur, exceptis balneis, quibus quæ publice lauarent, priuilegium antiquitus concedebatur, vt semel data aqua perpetuo maneret. Vlpianus tamen l. 1. §. permittitur, de aqua quotid. & est lib. in aliis distinguit, num personis datus sit aquæductus, vt tunc personam non egrediat: an rebus, vt tunc sequatur possessorem. Aliud senatusconsultum apud Frontinum lib. 2. quo de reficiendis riuus ipse cubusque, per quæ opera publica corrumpuntur, placuit circa fontes & fornices & muros utraq, ex parte vacuos centenos quinque denos pedes patere, & circa riuos qui sub terra essent & specus intra urbem & extra urbem continens adificia, utraq, ex parte quinque pedes vacuos relinquere: ita vt neq, monumentum in his locis, neq, edificium post hoc tempus ponere, neque conserere arbores liceret. Et si quæ ius essent arbores circa ad spatium, existarentur: præterquam si quæ vlla continentes, & inclusæ adificiis essent. Si quis aduersus ea commisisset in singulas res in damna multa damnus esset: ex quibus pars dimidia præmium accensiori daretur, cuius opera maxime conuictus esset, qui aduersus hoc senatusconsultum commisisset: pars altera dimidia in ærarium redigeretur, de q, care iudicarent cognouerent, curatores aquarum. Constantinus tamen a formis aquæductuum publicorum arbores 15. pedes voluit seungi, l. 1. de aquædu. lib. 11. C. tit. 42. Augustus 10. l. omnes, 6. eod. Alia lex, Front. lib. 2. de aquæductu. quam T. Quintius Crispinus consul rogauit populum, populus autem sciuit. Quicumq, post hanc legem rogatâ, riuos, specus, fornices, fistulas, castella, tubulos, lacus aquarum publicarum quæ ad urbem ducuntur, earumve quam sciens dolo malo forauerit, ruperit, forare rumpereve curauerit, peiorumve fecerit, quo minus ea aqua carumve qua in urbem Romam ire, cadere, fluere, peruenire, duci possint, que urbi continens sunt, erunt, in hisque hortis, prædiis, locis, quorum hortorum, prædiorum, locorum dominus possessoribus V. F. aqua data vel attributa est, vel erit, vt sal distribuat, dividatur, in castella immittatur: is populo Romano C. Millia dare damnus esto. Et qui clam quid eorum intulerit, id omne sarcire, reficere, restituere, edificare, ponere, & calare, demoliri, damnus esto, sius dolo malo, &c. De modis ducendæ aquam, & de aqua ducenda plura tractata videb' paulo post libro sequent. 4. c. 15. de aquæductu, & cap. 16. de aqua hauritu, & cap. 17.

DE REBUS SERVIENTIBVS, ET LIBERIS, LIBER IIII.

De seruitute prædiorum in genere. Cap. 1.

Lib. 3. C. tit. 14. Lib. 8. P. tit. 1. Inst. lib. 2. tit. 3.

- 1 Rerum diuisio in Liberas, & Seruientes, & quomodo res seruire intelligantur.
- 2 Res quatuor modis Seruire intelliguntur. Vnde quatuor genera seruitutum, seruitutis namque persona personis, persona rebus, res rebus, & res personis.
- 3 Seruitus realis quid.
- 4 Prædium optimum maximumq, non est quod seruit.
- 5 Prædium quod dicitur hic: & duplex, rusticum & urbanum.
- 6 Futuro adificio quæ seruitus possit imponi.
- 7 Seruitutes indiuiduæ, & antinomia hac de re conciliata.
- 8 Seruitutum realium diuisio.

ALIÆ rerum ¶ diuisio est, vt harum quædam sint libere, quædam seruire, vel seruientes. Qualitates autem hæ rerum nature sunt ex dominio earum: siquidem vbi dominia distincta fuerunt, res propriae ceperunt cuiuscunque dici, atque subiectio illa, qua domini arbitrio res tractatur, alio nomine quam seruitutis, dicitur, nempe per pronomina, meum, tuum, suum, cap. quo iure defendis villas, 8. dist. Nam res sua nemini seruit. l. si quis ades, 29. de seruitut. urban. prædi. l. vti si uis, si vsu si u. pet. P. l. in re communis, 26. de seru. urb. P. l. cum esset, 33. §. fin. de ser. i. rustic. prædio. in P. At si integro remanente dominio, quispiam in re alterius aliquid ius percipiendi aliquam utilitatem habeat, l. quoties 15. de seruit. P. res seruire tunc, sed alii, quam suo domino, dicitur. Nec ideo minus

dicetur dominus is, cuius res est: quia seruitus illa, vel ius illud in re aliena, potius incorporale est. *l. 1. §. fin. de rer. diuisi. §. 1. de reb. corpor. ap. Iustinian.* & afficit ius præcipue domini, vt cogatur pati, & ne possit pro arbitrio re sua uti, *l. quoties nec hominum. 1. §. 1. de seru. sit. generali.* & *l. 1. de aqua pluui. arce. in P.* Similiter hæc nomina, libertas rerum vel res libera, dicuntur potius de domino, quem nemo potest prohibere, quin illis libere utatur, & vt dicitur, quin possit de suis lapillis ex arbitrio ludere, *l. sed & si lege. 28. §. consuluit, de posi. hered. lib. 5. P. tit. 3. l. si quid, 34. §. sicut, eo. tit. vt contra, seruitus rei, quando illa libertas non est domino in re integra aut arbitraria. Inde tamen dicimus prædia seruitutem pati, *l. adificia. 1. de seru. urb. præd. in P. Latius, C. de seru. & seruitentia. l. via. 21. §. pen. de seru. rust. aut libera, l. si ados. 31. in princ. & §. 1. de seru. urb.* Vera prædialis seruitus ex facto videtur orta hominis, item formulæ, quibus constituitur: siquidem si natura subiciatur inferiori ager superiori, proprie non est seruitus, sed ius seu natura prædiorum, *l. 1. §. fin. de aqua plu. arce.* non secus quam non est seruitus, vti re sua, vt diximus. Adherent autem ista incorporalia seruitutum rebus, vt neque quicumque seruitutem acquirere vel vrbani vel rustici prædii possit, nisi qui prædium habet, nec quicumque debere, nisi qui habet prædium, *Ulpia. l. 1. communia prædiorum, lib. 8. P. tit. 4. §. ideo, de seru. rust. l. qui aliena. §. vlt. de nego. gest.* Sed vt explanemus scopolos, qui in hac seruitutum tractatione offendunt incautos, paucis expedit generalia seruitutum monere, ne æquiuocatio ingerat errorem.*

1. Quæque seruire dicuntur quadrupliciter res, primum, personæ personis: & ideo seruitus dicitur personarum melius quam personalis, de qua in personis diximus. 2. dicuntur, quamuis improprie, personæ rebus seruire, vt etiam in seruitutibus personarum diximus. 3. res seruiunt rebus: vel 4. loco res personis. Nunc de seruitute duorum postremorum membrorum tractandum est, & de eius substantia generaliter, dehinc in specie breuiter.

3. Est itaque seruitus realis, diminutio iuris prædii alieni, ad vtilitatem, & ius seruitutis alterius prædii, vel personæ. Ex quibus in primis constat, seruitutem esse iuris alterius prædii diminutionem, & optimum maximumque dici non posse, quod seruitutem debet, quodve liberum non est, *l. cum venderes. 59. de contrah. mt. lib. 18. P. tit. 1. l. qui vti optime, 90. de verbo. sign. l. pen. de eucl. in P.* Ita seruitutis impositione, alterius fundi ius dimini-

4. nitur, alterius augeri tradit Sextus Prædus, *l. de papillo, 5. §. Sextus Prædus. de op. nou. nunt. lib. 3. 9. P. tit. 1. habet prædium dominans vel persona, cui seruitus a re debetur, vtilitatem quandam in fundo seruiente, l. quoties, in 1. de seru. P.* quæ minuit ius seu libertatem alterius seruientis prædii, *l. stipulatio ista, §. si quis forte, de verb. oblig.* Prædiumque pretiosius habetur a seruitute liberum, *l. 1. §. fin. de actio. emt. P.* Prædium ¶ vocatur hic quod dicitur immobile, siue sit fundus, seu domus. Idque duplex est, vrbani & rusticum: vrbani est, ædificium habitandi causa factum, siue in vrbe, siue in villa sit, *l. vrbani prædia, de verb. signific. rusticum est, quod non est ædificium, vt fundus, vinea, pratium, l. 1. communia præd. in P.*

6. His ¶ imponuntur seruitutes ob aliorum prædiorum vel aliarum personarum vtilitatem, vel præsentem vel futuram. Et licet vtilis non sit seruitus constitutionis tempore, tamen imponi potest, si talis futura sit. *l. ei fundo, de seru. P.* vt habeat ratio futuri temporis in his, *l. si infans, de v. signific. l. Labeo, de seru. rust. præd. l. in vrbani, de verb. oblig.* sicut & futuro ædificio imponit, *l. si seruus, §. fin. de seru. vrbani.* Et hæc sententia, vt paucis dicam, mihi placet, omiſſis diuersæ sententiæ rationibus. Harum hæc iura prædii quæ semper sequuntur, *l. vna constituit, 21. §. si fundus, de seru. rust. l. cum fundo, 6. eod. tit. l. neque, quib. mod. v. signific. amittit. l. cum fundus, 13. communia præd. in P.*

7. Et ¶ quia iura per se diuidi nequeunt, *l. 1. §. incorporales. de rer. diuisio. §. 1. de reb. corpor. & incorp. ita seruitutes indiuidue sunt, l. stipulationes non diuiduntur, 72. de verbo. oblig. & l. 1. §. & harum, eod. tit. l. via, de seru. l. 1. §. si v. signific. ad le. Fal. in P.* nec pro parte præstari possunt, vel concedi, vel adimi. *l. pro parte, 11. de seru. tit. l. si quis duas, de seru. leg. l. si quis duas, §. 1. communia prædio.* Ideo si generaliter per fundum cõcedatur a pluribus dominis seruitus in fundo inter illos communi valent quidem cessiones separatim a singulis factæ, sed sine effectu sunt, nisi omnes concesserint, vt nouissima cessione cetera firmari videantur, *l. per fundum, de seru. rust. præd.* Si quidem non designata certa parte fundi, seruitus per fundum concessa, omnes & singulas partes fundi

completur: vt tota in toto, & tota sit in qualibet eius parte, vt dicitur de anima, nisi pars quæ seruat designetur: Imo & in solum ipsum penetrat, nec in sola superficie refidetur, *in certo, de seru. rust. præd.* Itaque & naturaliter & ciuilitet est indiuidua seruitus: natura, quia quæ tangi non possunt, indiuidua sunt, *l. certo generi. 13. §. si locus 1. & l. si mihi concesseris. 21. de seru. rust. præd. l. si via. 26. eod. tit. & l. si cui, de seru. tit. generali.* qualia iura sunt, *§. 1. de reb. cor. & incor. & l. 1. de rer. diuisi.* minus ciuilitet, quia tantam vtilitatem non adfert pars intuitu partis, quantum totum respectu totius, *l. in executione, §. pro parte, de verb. obl.* Dehinc & in omnibus iubent leges, finem & intentionem ædium inspici, *l. verum, l. qui iniuria, de inur. in P.* Porro in seruitutibus, finis cõmodum est in vtu earum, *l. videamus, 19. in fin. de v. jur. l. 22. P. tit. 1.* qui indiuiduus est, *l. via, de seru. tit. generali.* quia & hic in facto consistit, ¶ est quoque indiuiduum, *l. in executione, & l. si stipulationes non diuiduntur, de verb. obl. P.* Sed diuis maxime seruitus indiuiduum illud continet omnino. Quo fit, vt antinomiam, quæ in hac tractatione indiuidui obiciuntur, facile submoueantur: nam ad ius non pertinet fundi, corpus quod seruitutem admittit. Et aliud est ius in corpore, & aliud corpus. Et corpus quidem diuiduum, sed ius quod in eo est, indiuiduum: fructus quamuis diuidi possunt, qui ex fundo percipiuntur, *l. 1. §. si v. signific. ad le. Fal. l. 5. de v. signific. Ita frui pro parte possumus, l. v. signific. par. 20. de v. signific. & hab. lib. 7. P. tit. 9.* & vti etiam partim fructibus in vsum acceptis, & parte domino aliqua derelicta, *l. fundi v. signific. 16. & l. in v. signific. 23. §. 1. de v. signific. & hab. in P.* Et diuiduus vltus fructus, *l. v. signific. v. signific. de v. signific. P.* sed ius vtendi fruendi erit indiuiduum, expresse in *l. 1. §. quædam, de rer. diuisi.* & vltus indiuiduus, *l. v. signific. par. 20. de v. signific. & hab. & l. via in v. signific. 17. de seru. in P.* Alia etiam inde euanelcit antinomia, quæ videtur diuidi vltus, adiecto tempore, cum quis illa die vel hora, alius alia utatur, vel alternis diebus, *l. via, §. 1. de seru. in P.* quia id ad modum pertinet iuris constituit seruitutis, non ad ius vtendi *l. 4. §. fin. l. 2. de aqua quotid. & est, vt secernatur vltus temporibus.* Pari modo alia quæ ad certam partem fundi, vel rei constituit seruitutem probat, vbi corpus fundi diuiditur, vel superficie eius, *l. ad certam partem, 6. de seru. in P.* ad quam certam pro diuiso seruitus tota, vel ius integrum refertur. Facta autem relatione ad partem seruitutis vel iuris, seruitus pro parte constitui nequit, *l. si quis duas, §. si quis partem, communia præd.* Sic Paulus ait, iura seruitutum interdum diuisa a fundo, non esse diuisa mensura vel temporibus: interdum mensura aut temporibus diuidi vltus pluribus debentur, vt si plures vni, qui ius quæ ducenda habebat, succedant, *Paulus in L. arbor. 19. §. fin. communia, diuis. lib. 10. P. tit. 3.* Sic dum ius aquæ ducenda per eundem aquæ ductum pluribus conceditur, vel eundi per idem iter, quis quidem non diuiditur, sed aqua vel modus communi diuidendo, *l. via, in l. Lucio Tertio, 4. de aqu. quotid. & est, lib. 43. P. tit. 19.* Et plures integræ possunt esse per eundem locum & plurium seruitutes, *l. si prius, 17. de aqu. plu. arce. l. 39. P. tit. 3. l. 2. §. 1. de seru. rust.* ¶ Postrema ¶ verba finitionis seruitutis realis, realiu seruitutu membra ostendunt, vt aliæ a rebus, personis: alia a rebus, rebus debeantur: illas personarum dixit Martianus vt vltus & vltus fructum: istas, rerum, vt rusticorum prædiorum & vrbaniarum, *Martianus in l. 1. de seru. tit. generali.*

De Seruitutibus debitis a rebus personis: & primum de vtu & habitatione. Cap. 2.

Lib. 2. Institut. 5. Lib. 7. P. tit. 8.

1. Quinque species seruitutis debite a rebus personis enumerata.
2. Vnus tractandum de vtu & habitatione, quam de vtu fructu.
3. Vtus quid, & quæ vtuarius possit percipere.
4. Vtuarius nec locat, vel vendit, nec in alium transfert vsum.
5. Casus tres excepti, quibus vtuarius vtuus a longe personis, id est, pro sumibus: vel si vni & frumentis præcul, extendit vtuus.
6. Vtuarius domus, potest locare partem eius, parte contentus.
7. Num cui relicta fuerint a iuribus seorsum ad vsum sufficientiam, accedente alterius postea vtu legatio, debeat altero iurari, vtil vtu aque retinere possit.
8. In vtu determinando consideranda vtu persona, & modus dictus, & quales personas habitatione domus habet, potest secum admittere.
9. Qui habet vsum capacionis domus, quam sua conditio exigit, vacuum quoque, partem sibi reseruat, nec pro pretariis occu, at.
10. Habitationem habens domus, similis fere vtuatio domus, & in quibus differant.
11. Habitationem domus habens, seorsum habitans, eam potest locare.